

موريس برکوف

ظواهر و گوشش‌های نوین در راه آموزش موسیقي در لبنان

در لبنان آموزش موسیقي تا سالهای ۱۹۶۲ و ۱۹۶۳ عملاً آغاز نکرديده بود. تلاشهای پراکنده معدودی استاد شیفته موسیقي که در مغرب زمین تعلیم یافته بودند بدون توجه به پیشرفت و مداومت نوآموزان انجام شده و دارای دامنه بسیار محدودی بود.

نقش کنسروانوارملي موسیقي و یاره اوقات آکادمی هنرهای زیبای لبنان منحصر به این شده بود که فارغ التحصیل های خود را به سوی مزایای استخدامی سوق دهند.

ازجانب دیگر با آنکه آموزش موسیقي در برنامه‌های مدون وزارت آموزش ملی گنجانیده شده بود این قسمت از برنامه‌ها هیچگاه به صورت قابل لمس و عملی انجام نمی پذیرفت.

سنگینی برنامه و دوزبانه بودن آموزش و پرورش در لبنان اضافه کردن مواد دیگر و موسیقي را مجاز نمی نمود.

موسیقی بعلت آنکه در نظر اکثریت مردم هنری که دست یابی به آن دشوار

و منحصر به اقلیتی قلمداد شده بود حق اظهار وجود پیدا نکرده و سودمندی آموزش موسیقی مشهود نبود.

از سال ۱۹۶۳ تحکیم میانی انجمن « جوانان لبنانی دوستدار موسیقی » و تخصیص کمک‌های مادی قابل ملاحظه‌ای بگردانندگان این انجمن را که با انجمن‌های مشابه خود در مغرب زمین تفاوت بسیار دارد موفق گردانید با این نگرانی عمده مواجهه نمایند. در کشوری که فرهنگ غرب بدرجه فرهنگ مشرق زمین گسترش یافته قدرمتعادلی ضروری مینمود.

مسئله اساسی پیدا کردن صورت مشترکی بین روش‌های آموزش موسیقی و سرود مغرب‌زمین و مستمین جوانی بود که به‌عربی صحبت کردن و نتیجتاً داشتن يك نوع سنت‌های هارمونینگ مخصوص و مغایر باشیوه‌های تعلیم سرود مغرب زمین خو گرفته بودند.

از طرف دیگر با توجه به مطلب فوق میبایستی ضمن رعایت بدایع و وجوه تمایز ظریف موسیقی سنتی در سطح ملی اقدام به اشاعه آموزش موسیقی میشد. نتایج کوشش‌های مختلفی را که در این راه در سال‌های گذشته مبذول گردیده میتوان بدرستی بعنوان تست‌های تجربی از دو جهت مختلف ارزیابی کرده و بشرح زیر خلاصه نمود:

- اشاعه موسیقی در محیط لبنان بطور کلی

- فراهم نمودن امکان فعالیت عملی برای جوانان و عنداللزوم هدایت ایشان بطرف نوعی موسیقی مشخص اعم از موسیقی با اسباب و یا آواز.

بدین لحاظ در لبنان مسائل مربوط به پرورش نوازندگان و آموزش موسیقیدانهای حرفه‌ای جای خود را به مسائل مقدم دیگری داده و در درجه سوم اهمیت در راه اشاعه موسیقی قرار گرفته. این آموزش بیشتر به صلاحیت مؤسسات تخصصی مانند کنسرواتوار و یا تشکیلات دانشگاهی دیگر واگذار شده است.

آغاز اشاعه موسیقی در محیط لبنان میسر نبود مگر با دست زدن به اقداماتی به موازات هم در زمینه‌های تربیتی و آموزش رادیوئی.

شرکت « جوانان لبنانی دوستدار موسیقی » در تنظیم برنامه‌های موسیقی رادیوی دولتی و برنامه‌های آشنا کننده مردم به موسیقی به موازات فعالیت های يك گروه متخصص آموزش و پرورش جدی و کوشا کمک بسزائی در راه نیل به این هدف بشمار میرود.

از سال ۱۹۶۳ تربیت مربیان سرود و مربیان ابتدائی و مربیان تعلیم از (فلوت نوک دار) با استفاده از حق مقدم انجام میشود .

انجمن «جوانان لبنانی دوستدار موسیقی» بعنوان تست‌های تجربی روش‌های مختلف آموزش دینامیک (Word) و تطبیق آن با خصوصیات زبان عرب را به منظور استفاده علاقمندان جوان که زبان خارجی دیگر مانند فرانسه یا انگلیسی نمیدانند آزمایش نموده و به این متدها نرمش بیشتری داده است .

بسهولت میتوان قبول نمود که مشکلات فراوانی ایجاد و پاره‌ای اوقات سودمندی روشی که در سایر نقاط آزمایش خود را داده بود مورد تردید قرار میگرفت .

مبالغه خواهد بود چنانچه کلیه این مسائل را حل شده معرفی نمائیم . اما معدودی متخصص علوم تربیتی که در ممالک انگلوساکسن پرورش یافته‌اند توفیق حاصل کرده‌اند باروش‌های تجربی هنر سرود خواندن را در محافلی که بطور محسوس نسبت به تجارب گذشته بر مبنای شیوه‌های غربی سرکش بودند نشر دهند .

از طرف دیگر روش‌های فشرده و سریع آشنائی با موسیقی بوسیله آواز مانند روش «وارد» دارای نتایج بسیار درخشانی در جوامع آشنا به فرهنگ فرانسه و بطور کلی متعایل به غرب بوده است . بدین ترتیب در مدارس که برنامه‌های آموزش بسبک فرانسه دارند گروه‌های آواز دسته‌جمعی رو بتزاید بوده و علت هم تربیت رؤسای ورزیده و برجسته کراست که بتناوب توسط «سزارد فرای» مؤسس جنبش «آکورژوا» (A Coeur Joie) و مبتکر کارآموزیهای دسته جمعی سالانه در بیروت تعلیم می‌گیرند .

علاوه بر برنامه‌های آموزشی برای تعلیم رؤسای کر بر نامه‌های مرتب دیگری برای تبلیغ اطلاعات و آشنائی روش‌های مختلفی که در خارج بکار برده میشود و تمرین دادن آموزگاران و تعلیم دهندگان لبنانی که در راه آموزش موسیقی تدریس میکنند ، به فنون موسیقی و تاریخچه آنرا و بالاخره به آشنائی یا اشکال و انواع موسیقی ترتیب داده میشود .

آزمایشات تجربیات غالباً خجولانه که توسط نوآموزان در بین خود و یا در مراکز تدریس مبتنی بر تجزیه و تحلیل یک اثر موسیقی کلاسیک بظهور می‌پیوست

اکثراً دارای نتایج تشویق آمیزی بوده و کارآموزیهای تکمیلی توأم با انتخاب در تکمیل و قاطعیت تربیت و پرورش و آکمی و از روی قاعده آموزگاران نقش مؤثر و نهائی را بازی مینمود .

در اینجا لازم است به یک دوره کارآموزی که در ماه سپتامبر ۱۹۶۶ توسط خانم رئیسه مؤسسه «وارد» پاریس برگزار گردید اشاره نمائیم. در پایان این دوره ده نفر از آموزگاران دبیرم آموزگاری خود را دریافت نمودند. دو دوره کارآموزی دیگر برای فلوت ، در دسامبر ۱۹۶۶ و مارس ۱۹۶۷ توسط دو نفر از نوازندگان متخصص این آلت موسیقی آقایان ژان هانری از پاریس و ادگار هوئت از لندن برگزار گردید که بیش از پنجاه نفر از آموزگاران و استادان در آن ها شرکت داشتند. نتایج سریع و حیرت انگیز موجب گردید که نوآموزان تجربیات فراوانی را بر مبنای برنامه های آموزشی با اداره توسعه اجتماعی لبنان دارد بدست آورند و این تحقیقات و تجربیات را در دسترس عامه قرار دهند . این همکاری با مقامات دولتی و امکاناتی که از این تجربیات در سطوح مختلف و پرداخته عاید میگردد دارای نتیجه و اثرات قاطع در مطالعات و تحقیقات قبلی میباشد .

امروزه انجمن جوانان لبنانی دوستدار موسیقی در حالیکه آمادگی کامل برای پذیرش تازگیها دارد مجبور است عملاً اقدام نماید و با انتخاب يك رویه مطلوب سعی کند تا وضع خود را با بکار بستن منتهای نرمش باروش مؤخذه تطبیق دهد. این جوانان علاقه و شوق خردسالان را برای آوازه های تحريك انگیز و فلوت Flûte à Bec سنجیده و بکار بستن این دو وسیله و بادرنظر گرفتن اندازه معین استفاده از هر کدام آشنائی و تعلیم موسیقی را بررسی و توجیه نمایند. با آنچه گذشت اگر می بینیم که اشکالات بعلمت دوئیت فرهنگی و تضادهای حاصله از آن هنوز هم مرتفع نشده است معیناً موجب تسلی خاطر میباشد که مشاهده می نمائیم قلت آشنائی نسل جوان به عوامل ترکیب و تحول موسیقی يك حالت پذیرش و مفتوح بودن ذهنی بوجود آورده که راه را برای آزمایشات و تجربیات در زمینه موسیقی کلاسیک و موسیقی معاصر باز گذارده است. ماهنوز در مرحله ابتدائی آشنا نمودن و تعمیم دادن موسیقی بطرزی کاملاً فعالانه به کلیه جوامع هستیم. نتایج حاصله اگرچه جزئی و ابتدائی ولی تشویق آمیز میباشد ضمناً نباید فرا موش نمود که از وظایف اصلی دولت است که در اخذ

تصمیمات و در زمینه اطلاعات بایستی مسئولیتهای لازمه را تقبل نماید. در مورد فنون و تمایلات انتخابی مواجهه و برخورد های بین المللی بهترین روش برای پیشرفت و تحصیل دانستنیهای بیشتر میباشد. با این طرز تفکر است که ما در سمینار بین المللی موسیقیدانان تهران شرکت مینمائیم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی